

«Бекитемин»

Ош мамлекеттик университетинин
илимий иштер боюнча проректору,
ф.м.и.к. доцент Э.А. Эшаров

12 2024-ж.

Ош мамлекеттик университетинин филология жана маданият аралык коммуникация институтунун орус жана салыштырма тил илими кафедрасынын 2024-жылдын 24-декабрындагы кеңейтилген жыйынынын №2 протоколунан

КӨЧҮРМӨ

Жыйындын төрагасы: филология илимдеринин доктору, профессор Зулпукаров К.З.

Жыйындын катчысы: филология илимдеринин кандидаты, доцент Амиралиев С.М.

Катышкандар:

1. Зулпукаров К. З. – филология илим. доктору, профессор (10.02.20)
2. Кадырбекова П.К. – филология илим. доктору, профессор (10.02.20)
3. Мадмарова Г.А. – филология илим. доктору, доцент (10.02.19)
4. Атакулова М.А. – филология илим. доктору, доцент (10.02.01)
5. Дарбанов Б.Е. – филология илим. доктору, доцент (10.02.19)
6. Кабылов Т.Б – филология илим. кандидаты, доцент (10.02.19)
7. Суркеева В.Б. – филология илим. кандидаты, доцент (10.02.20)
8. Жамшитова Г.Ж. – филология илим. кандидаты, доцент (10.02.20)
9. Аипова Г.Б. – филология илим. кандидаты, доцент (10.02.20)
10. Тургунбаева Б.Ж. – филология илим. кандидаты, доцент (10.02.20)
11. Абдурахманова Х.Т. – филология илим. кандидаты (10.02.20)
12. Амиралиев С.М. – филология илим. кандидаты, доцент (10.02.19)
13. Кулубекова А.О. – филология илим. кандидаты, доцент (10.02.20)
14. Кошуева М.Ж. – филология илим. кандидаты, доцент (10.02.01)
15. Назарова М.К. – улук окутуучу
16. Дыйканбаева Т.Т. – улук окутуучу
17. Байтикова Г.С. – улук окутуучу
18. Бердибекова Б.К. – улук окутуучу
19. Курманкулова С.А. – окутуучу

Күн тартиби:

Сейитбекова	Сурмакан	Сейитбековнанын	«Кыргызстандын
лингвоэтномаданият	мейкиндигиндеги	пикир	алмашуунун
өзгөчөлүктөрү»	деген	темадагы	10.02.19. – тилдин
адистиги	боюнча	филология	илимдеринин
			доктору

окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациясын талкуулоо

УГУЛДУ:

Төрага, филология илимдеринин доктору, профессор Зулпукаров К.: ОшМУнун эл аралык билим берүү программаларынын жогорку мектебинин орус-евразия интеграциясы бөлүмүнүн доценти, филология илимдеринин кандидаты Сейитбекова Сурмакан Сейитбековнанын «Кыргызстандын лингвоэтномаданият мейкиндигиндеги пикир алмашуунун өзгөчөлүктөрү» деген темада жазылган доктордук диссертациясын талкуулоо кафедранын бүгүнкү кеңейтилген отурумунун күн тартибине коюлууда. Өзүңүздөргө белгилүү болгондой, доктордук диссертацияны талкуулоо үчүн коюлган талаптарга ылайык, кафедранын бул жыйынына филология илимдеринин докторлору К. Зулпукаров, П. Кадырбекова (онлайн), Г.А. Мадмарова, М.А. Атакулова, Б.Е. Дарбановдор катышып жатышат.

Анда жыйынды ачык деп жарыялоо менен күн тартибиндеги маселени талкуулоого өтсөк. Алгачкы сөздү иштин жалпы мазмунун маалымдоо үчүн изденүүчүгө 15 минуталык убакыт берели.

Изденүүчү Сейитбекова С.С.: Саламатсыздарбы урматтуу төрага, урматтуу кесиптештер, биздин диссертациялык ишибиз «Кыргызстандын лингвоэтномаданият мейкиндигиндеги пикир алмашуунун өзгөчөлүктөрү» деп аталып, тектештирме-тарыхый, типологиялык жана салыштырма тил илиминин маселелерине арналат. Илимий кеңешчим – филология илимдеринин доктору, профессор П.К. Кадырбекова.

Иштин жалпы мазмуну киришүү, корутунду жана пайдаланылган адабияттардын тизмесинен тышкары 3 бапты камтыйт. Ар бир бап кыскача кириш сөз менен башталып, акырында жыйынтык чыгарылат. Киришүүдө диссертациянын мазмунуна жалпы мүнөздөмө берилүү менен изилдөөнүн актуалдуулугу, максаты, милдеттери көрсөтүлүп, иштин илимий жаңылыктары, практикалык мааниси, коргоого коюлуучу жоболору, натыйжа-тыянактары ж.б. көрсөтүлөт.

Изилдөөнүн темасынын актуалдуулугу. Маданий аралык коммуникациялардын теориялык жана практикалык маселелери – учурдагы өтө зарыл, таркалган, 'ар тараптан изилденип, талданып жаткан ири көлөмдөгү илимий объект, көптөгөн окумуштуулардын, түрдүү тармактардын өкүлдөрүнүн көңүл чордонунда турган орчундуу проблемалардын жыйындысы. Маданий аралык маалыматтарды иликтөөгө бир катар эмгектер арналган жана алардын жалпы модели түзүлүп, башкы аспектилер жана көрсөткүчтөрү аныкталган.

Бул контексттен алганда биз тандап алган **теманын актуалдуулугун** төмөндөгү факторлор түзөт:

1) Кыргызстандын шартында коом өкүлдөрүнүн эл аралык маалыматтарга, анын теориясынын негизги түшүнүктөрүнө, категорияларына, талаптарына ээ болуу зарылчылыгы;

2) тилдер жана маданияттар аралык мамилеге барууда толеранттуулуктун жана этномаданий этиканын принциптеринин

сакталуусуна жетишүү, улуттун тилдик, тарыхый, социалдык, маданий ж.б. баалуулуктарына сый мамиле жасоого көнүктүрүүнүн керектиги;

3) эл аралык мамилелерде инсандын жекече жүрүм-турумун дүйнөлүк маданий байланыштардын талаптарына ыңгайлаштыруунун маанилүүлүгү;

4) коммуникативдүүлүккө кедергесин тийгизген себептерди аныктай билүүнүн жана эл аралык маданий байланыштардын талаптарынын негизинде аларды алдын алуунун жана жоюунун жолдорун өздөштүрүүнүн орчундуулугу;

5) башка улуттун, улуттардын өкүлдөрү менен байланыш-катышка барууда алардын этноменталдык өзгөчөлүктөрүн эске алуу, туура коммуникативдик жана этикеттик нормаларды таба билүү, колдонуу сыяктуу чен-өлчөмдөрдү эсепке алуу зарылчылыгы.

Ушул жүйөө-себептер биздин изилдөө темабыздын тандалышына жана тиешелүү максат-милдеттерди коюп аткаруубузга негиз болду.

Теманын илим-изилдөө мекемелеринин жана мамлекеттик программалар менен байланышы. Тема жекече демилге катары тандалып алынды.

Изилдөө максаты жарандык аң-сезимде маданият аралык заманбап пикир алмашууну камсыз кыла турган теориялык-практикалык компетенцияларды калыптандырып, өркүндөтө ала турган илимий-нормативдик маалыматтарды талдап баяндап берүү болуп саналат.

Иште төмөнкүдөй **конкреттүү милдеттер** коюлуп аткарылды:

1) темага тиешелүү адабияттарды иликтеп, алар менен таанышып, зарыл проблемаларды айкындап чыгуу;

2) эл аралык лингвоэтномаданий байланыштар жана пикир алмашуулар маселеси боюнча окумуштуулардын көз караштарына сереп жүргүзүү;

3) эл аралык коммуникациялар теориясынын негизги түшүнүктөрүн, категорияларын мүнөздөп, биздин өлкөнүн шартына жараша иликтөө жүргүзүү;

4) жаштардын аң-сезиминде толеранттуулукка, сый-сыпат мамиле түзүүгө, эл аралык маалымат алмашуу этикетин өздөштүрүүгө болгон кызыгууларды калыптандыруунун жолдорун иштеп чыгуу;

5) жекече жүрүм-турумду дүйнөлүк пикир алмашуу салттарына, эрежелерине ылайык жүргүзүү зарылчылыгын ачыктап берүү;

6) башка улуттардын өкүлдөрү менен баарлашууда эсепке алына турган талаптарды мүнөздөп, негиздеп көрсөтүү;

7) улут аралык пикир алмашуу шартында пайда болчу түрдүү түшүнбөстүктөрдү, «лакунарларды», интерференцияларды алдын алуу ыкмаларын иштеп чыгып сунуштоо;

8) сенсбилизация түшүнүгүнүн чегинде пикир алмашууда түркүн жагымсыз, кооптуу, коркунучтуу кырдаалдарды алдын алуу, болтурбай коюу, же абалдан ийкемдүү чыгып кетүү жолдору менен коомчулукту тааныштыруу;

9) англис, орус сыяктуу дүйнөлүк тилдердин маданият аралык пикир алмашуудагы кызматын көрсөтүү; дүйнө таанымдын кеңейишиндеги эл аралык тилдердин кызматын сыпаттоо;

10) адамдардын аң-сезиминде орток концептосфералардын жаралуу жолдоруна мүнөздөмө берүү;

11) эл аралык ойтутумда маданий, социалдык, психологиялык, тилдик окшоштуктардын калыптануу ыкмаларын сүрөттөп көрсөтүү;

12) дүйнө таанымдагы өзгөрүүлөрдүн түрлөрү, трансформациялануу жолдору, симметриялуу-асимметриялуу көрүнүштөрү жөнүндөгү маалыматтарга маданий аралык коммуникациялар теориясынын алкагында талдоо жүргүзүү;

13) вербалдык эмес маалыматтардын улуттук жана улут аралык көрсөткүчтөрүн талдоо.

Алынган натыйжалардын илимий жаңылыктары төмөнкүлөр:

1) пикир алмашуудагы улут аралык окшоштук-айырмачылык көрсөткүчтөрүнүн түрү, чеги, өлчөмдөрү аныкталды;

2) маданият аралык пикир алмашуу шартында улуттук концептосферадагы өзгөрүлүү, трансформациялануу жолдору көрсөтүлдү;

3) орустар менен америкалыктардын лингвомаданиятына кыргыз менталитетинин өңүтүндө сыпаттоо жүргүзүлдү;

4) лингвомаданиятка жана улут аралык пикир алмашууга психологиялык, социологиялык, этикалык-нравалык мүнөздөмө берилди;

5) пикир алмашуудагы тоскоолдуктарды, күтүлбөгөн кырдаалдардын, түшүнбөөчүлүктөрдү, «лакуналарды» болтурбоо жолдору көрсөтүлүп сунушталды;

6) маданият аралык баарлашуудагы вербалдык эмес каражаттардын кызматы жана улуттук бөтөнчөлүктөрү сыпатталды;

7) коммуникативдик стратегиялардын маани-маңызы көрсөтүлүп, сүйлөшүүчүлөрдүн максат-милдеттеринин айкындыгы, буларга жетишүү айла-амалдарынын негиздүүлүгү, натыйжалардын ынанымдуулугу, зарылдыгы пикир алмашуунун өзөгүн түзөрлүгү тастыкталды.

Изилдөө натыйжаларынын практикалык баалуулугу. Иште келтирилген факты-материалдар, талданган принциптер, жоболор, идеялар, окумуштуулардын түрдүү ой-пикирлери, алынган натыйжалар азыр ЖОЖдордун филология факультеттеринде окулуп жаткан «Маданият аралык пикир алмашуунун негиздери» аттуу дисциплинаны окуп өздөштүрүү үчүн керек болот. Ошондой эле алар «Лингвомаданияттаануу», «Социолингвистика», «Лингвоконцептология» сыяктуу илимий тармактар боюнча аткарылчу квалификациялык, магистрдик, кандидаттык диссертацияларды даярдоого колдонулат, чет тилдери боюнча мугалимдердин, эл аралык мамилелер боюнча алектенип жүргөн кызматкерлердин да ишине өбөлгө боло алат.

Иште коргоого сунушталган негизги жоболор:

1. Учурда пикир алмашуунун мазмуну, түрлөрү, булактары жана таркалуу каражаттары глобалдуу мүнөзгө өтүп, интенсивдүү өнүгүп жаткан

учурда анын жайылуу чектерин, ички бөтөнчөлүктөрүн, өлчөмдөрүн аныктоо кыргыз лингвомаданияты үчүн зарыл маселелердин башатын жарата алат.

2. Маданият аралык пикир алмашуу шартында улуттардын концептосферасында ири бурулаштар, өзгөрүштөр жүрүп жатат. Кыргыздын менталдык дүйнөсү да чоң трансформациялануу, жаңылануу, баюу жолуна чыгып, кенен контекстте талданууну талап кылууда.

3. Кыргызстандыктар англис жана орус тилдүү маалыматтарды активдүүлүк менен өздөштүрүүгө умтулууда. Бул эки тилди үйрөнүп пайдалануунун негизги мотивациясы глобалдуу, көп багыттуу, улуттук, улут өкүлдөрүнүн түрдүү таламдарын канааттандыруу муктаждыгы менен байланыштуу. Ошондуктан англисче, орусча маалыматтардын кыргыз концептосферасына тийген таасирин иликтөө, кыргыз менталитетинин акырындап өнүгүп жатышын сыпаттоо улуттук лингвистикабыздын өзүнчө компоненти боло алат.

4. Эл аралык жана улут аралык пикир алмашуу – көп тармактуу тилдик маданият таануунун (лингвокультурологиянын) орчундуу объектиси. Бул объекттин лингвистикалык, психологиялык, социологиялык, этикалык-нравалык касиеттерин ар тараптан мүнөздөө жалпы теория үчүн да, тил-маданиятты өздөштүрүп колдонуунун практикасы үчүн да баалуу маселе боло алат.

5. Пикир алмашуу инсан аралык, топ аралык (мууну, жынысы, адистиги, диалектиси, улуту, катмары, расасы ж.б. боюнча жиктелген), континент, доор аралык мүнөздө болгондуктан, түркүн кырдаалдарда жүргүзүлгөндүктөн тараптардын ортосунда түшүнбөөчүлүктөр, кызыкчылыктардын кагылышуулары, стереотиптердин интерференциялары, ойго келбеген жагдайлар, тоскоолдуктар учурайт. Буларды алдын алууга, балтурбай коюуга же абалдан чыгууга оңтойлуу айла-амалдар лингвомаданият деңгээлинде иштелип чыгышы керек жана колдонууга сунушталышы зарыл. Бул багытта жыйналган эл аралык тажрыйбаны кыргыз лингвоэтномаданий мейкиндигине таркатылышы келечек үчүн баалуу.

6. Маданий аралык байланыштар вербалдык түрдө гана ишке ашпайт. Мында, айрыкча санариптештирүү шартында, маалыматтарды туюнтуу чексиз көп түрдүү коддордун, копия-көчүрмөлөрдүн, символдордун, сигналдардын, ымдоо-жаңсоолордун ж.б. семиотикалык каражаттардын жардамы менен ишке ашат. Булар жалпы адамзаттык жана түрдүүчө чектелген деңгээлдерде, алкактарда колдонулат да, лингвомаданият аспектинде иликтөөгө муктаж.

7. Коммуникативдик стратегиялар тилди пайдалануучулардын деңгээлине, статусуна, пикир алмашуу салтынын ошол учурдагы өнүгүүсүнө, саясий-идеологиялык, социалдык-экономикалык, маданий ж.б. таламдарга жараша, пикир алмашууга катышуучулардын максатты, милдеттерди туура, негиздүү, кынтыксыз аныктоосуна, буларга жетүүнүн жолдорунун ар тараптан аргументтелишине, сүйлөшүү мотивдеринин айкындыгына жана эмоцияны башкара билүүсүнө багынычтуу. Ошол эле учурда улут аралык

баарлашуу учурунда тараптар үчүн бири-биринин көнүмүш этикалык эрежелерин бузбоо, толеранттуулукка умтулуу зарылдыгы да маанилүү.

Издөнүүчүнүн жекече салымы. Изилдөө шартында маданий аралык маалымат алмашуу теориясына тиешелүү адабияттар менен таанышып, аларды багыттар, кичи темалар боюнча бөлүштүрүп, жалпы сереп жүргүзүлдү. Бул иштин жүрүшүндө Кыргызстандын лингвоэтномаданият мейкиндигине таасирин тийгизген коммуникациялык таасирлердин түрлөрү, салаалары, натыйжалары белгиленди. Темага тиешелүү факты-материалдар жыйналып, иреттелип, сыпатталып талдоого алынды. Илимий кеңешчинин сунушуна жана көрсөтмөсүнө ылайык иштин планы түзүлүп, баяндамалар даярдалып, макалаларды басып чыгаруу аткарылды. Текстти даярдоо диссертант тарабынан жүргүзүлдү, жалпы редакциялоо кызматы кеңешчиге таандык.

Изилдөөнүн апробациясы. Аталган теманын үстүнөн иштөө 2008-жылдан тартып башталды. Изилдөө материалдары автордун университеттик (9), ЖОЖдор аралык (3), республикалык (1) илимий-практикалык конференцияларда окулган баяндамаларында чагылдырылган жана талкууланган. Иштин бөлүктөрү Ош мамлекеттик университетинин чет тилдер жана маданий аралык маалыматтар кафедрасында үч ирет каралган, коллегалардын сунуштары эсепке алынып, түзөтүүлөр, оңдоолор жүргүзүлгөн.

Диссертациянын натыйжаларынын жарыялануу толуктугу. Тема боюнча 19 илимий макала басылып чыккан. Алардын ичинен 7 макала Кыргыз Республикасынын аттестациялык комиссиясы сунуштаган РИНЦ системасындагы басылмаларда жарык көргөн. Иштин мазмуну автордун бир окуу куралында берилген.

Иштин көлөмү жана түзүлүшү. Изилдөө киришүүдөн, үч баптан, корутундудан жана колдонулган адабияттардын тизмесинен турат. Киришүү жалпы кабыл алынган түзүмгө ээ. Биринчи бапта маданий аралык маалыматтар теориясы боюнча идеяларга жана жоболорго сереп берилет.

Экинчи бап, учурда кабыл алынган талаптарга ылайык, маданий аралык маалыматтар теориясынын методологиялык негиздерин, материалдарын жана методдорун баяндоого арналат.

Үчүнчү бапта маданий аралык маалыматтардын глобалдашуу доорунда жүрүп жаткан өзгөрүүсүн, өнүгүүсүн жана боюусунун кыргыз лингвомаданиятынын көз карашында сыпаттоодон алынган натыйжаларды мүнөздөө ишке ашырылат.

Корутундуда жалпы тыянактар, натыйжалар жана перспективалар баяндалат.

Төрага, филология илимдеринин доктору, профессор Зулпукаров К.: Рахмат, убакытты өтө сарамжалдуу пайдаландыңыз. Эми изденүүчүгө суроолоруңузда болсо берсеңиздер болот. Сунуш-пикирлерди суроолордон кийин билдиресиздер.

Филология илимдеринин кандидаты, доцент Жамшитова Г.Ж.: Менин суроолорум төмөнкүчө:

1) Эл аралык маданияттар коммуникациясын изилдөөнүн негизги эки багыты кайсылар?

2) Мономаданияттарды изилдөө кайсы тармактар үчүн зарыл?

Диссертант Сейитбекова С.С.: Сурооңуз үчүн ыракмат!

1-суроого жооп – Улуттар аралык интернационалдык коммуникация жана ички этностор аралык коммуникация.

2-суроого жооп – Мономаданияттарды изилдөө антропология жана социология областтарына мүнөздүү.

Филология илимдеринин кандидаты, доцент Кулубекова А.О.: Менде дагы эки суроо бар:

1. Кыргыздар англис тилинин прагматикасын өздөштүрүүдө кандай кыйынчылыктарга туш болушат? Бул жерде коммуникациянын ролу барбы же жокпу деген суроо болуп жатат.

2. Кыргызстанда кош тилдүүлүк когнитивдик жөндөмдүүлүктөргө жана баарлашуу жөндөмүнө кандай таасир этет?

Изденүүчү Сейитбекова С.С.: Кыйынчылыктардын бири – англис тилинде сыпайылыктын тике формаларын колдонуу. Мисалы, англичандар “Could you please pass me the salt?” дешет, бул кыргыз тилинде сүйлөгөндөр үчүн адаттан тыш көрүнүш болушу мүмкүн, мында өтүнүчтөр кыйыр түрдө түзүлөт: “Тузду берип койсоңуз болот беле?” ж.б.у.с.

Билингвизм когнитивдик ийкемдүүлүктү жана тилдер аралык пикир алмашуу жөндөмүн өнүктүрөт, бул кыргызстандыктардын коммуникациялык стратегияларында байкалат. Бул өздөштүрүп алууга жана калькалоого алып келет, кыргыз тилинде орус жана англис тилдериндеги конструкциялар пайда болуп, анын структурасына таасирин тийгизет.

Филология илимдеринин кандидаты, доцент Кулубекова А.О.: Ушул жерде толуктоом бар. Коммуникацияны сиз ааламдашуу деп бердиңиз. Эми ааламдашууда англис тили эң алдыңкы сапта болуп жатат. Ошого карата оюңуз кандай, орус тили барып-барып жетектөөчү тил болбой калбайбы? Анын ордуна, мисалы, башка дагы дүйнөлүк тилдер чыгып жатпайбы. Сиздин ишинизде айрым сөздөрдүн кытай тектүү экендиги, алардын азыркы учурда кыргыз тилинде колдонулушу берилет. Кытай тили англис тилинин ордун басып калбайбы келечекте? Коммуникациянын негизги тили болуп калбайбы дегим келип жатат.

Изденүүчү Сейитбекова С.С.: Менин оюмча, азыр англис тили менен орус тили бирдей статуста бара жатат, орус тилинин ордун басып калат деп ойлобойм. Себеби окуу куралдарынын басмадан чыгышы, тилдик коддордун иштөөсү жагынан алсак, англис тили менен орус тили бирдей позицияны ээлөөдө. Алар менен бирге кытай тили дагы актуалдуулугун күчөтүүдө.

Төрага, филология илимдеринин доктору, профессор Зулпукаров К.: Дагы кимде суроо бар?

Филология илимдеринин кандидаты, доцент Кошуева М.Ж.: Тилчи окумуштуу А. Вежбицкаянын дүйнө калкынын англис тилин билүүсү шарт эместиги тууралуу айткан пикирин кубаттайсызбы?

Издөнүүчү Сейитбекова С.С.: Бул пикирди мен көп кубаттай албайм. Бул боюнча чоң талкуу жүргөн, жасаган докладдарымда дагы бул пикирди жетекчиликке алууга болбой тургандыгын белгилегем. Бирок учурдагы ааламдашуу доорунда, менин оюмча, коммуниканттар бири-бирин түшүнө билиши, түшүнүгү терең болушу керек. Тил ээлери бир пикирге айрым учурда келе алса, кээде келе албайт. Ушундай учурда пикир келишпөөчүлүк жагдайлар келип чыгат. Мисалы, англисче *ок* деген сөздү дагы ар кыл улуттагы, жаштагы, түрдүү кызматтагы, ар башка кесиптеги тил ээлери ар кандай кабыл алышат.

Филология илимдеринин кандидаты, доцент Кошуева М.Ж.: Изилдөөнүн өзөгүн ЭМКны кыргыз лингвомаданиятынын контекстинде талдоо түзөт экен, бирок ишке чет өлкөлүк окумуштуулардын эмгектери таасирин тийгизиптир. Алар кайсылар жана кайсы параграфтарда берилген? Кайсы терминдер иште кыргызчага которулган?

Издөнүүчү Сейитбекова С.С.: Чет өлкөлүк окумуштуулардын эмгектерине иштин биринчи бабында сереп жасаганбыз. Экинчи бапта изилдөө ыкмаларына кайрылганыбызда дагы россиялык, америкалык, англиялык илимпоздордун пикирлерине токтолгонбуз. Ошондой эле үчүнчү бапта чет өлкөлүктөрдүн иштеринен цитаталарды келтирип, шилтемелерди беребиз. Ал эми төмөнкүдөй терминдерди калькалоо жолу менен кыргызчалатканга аракет жасадык: коммуникация – баарлашуу, пикир алмашуу, международная память – эл аралык ойтутум, эксплициттүүлүк – ачык түрдө берилүүчүлүк, глобализация – ааламдашуу, коммуникант – байланышуучу, экспорт – четке чыккан, импорт – четтен кирген ж.б.

Филология илимдеринин кандидаты, доцент Кошуева М.Ж.: Америкалыктардын эвфемизмге жакын экендиги айтылган жерде, кыргыз эвфемизмдеринен мисал келтирүүгө болобу, болбосо себеби эмне?

Издөнүүчү Сейитбекова С.С.: Туура айтасыз, иште америкалыктар эвфемизмди колдонгон учурлары келтирилет. Америкалыктар эвфемизмдерди негизинен кайгылуу нерселер (мисалы, өлүм, катуу оору ж.б.) тууралуу сөз болгондо татаал эмоционалдык кырдаалды жеңилдетүү, кырдаал-жагдайды башкаларга жагымдуурак көрсөтүү, башка бирөөнүү мактоо, анын көңүлүн көтөрүү ж.б. максаттарда колдонушат. Жакынкы жылдарда АКШда колдонууга тыюу салынган же, жок эле дегенде, колдонууга ылайыксыз сөздөрдүн тизмеси жарыяланды. Менимче, алардын ордун мындан ары эвфемизмдер ээлесе керек. Кыргыздар эвфемизмди көбүнчө айтууга болбой турган сөздөрдүн ордуна тергөө маанисинде колдонушат. Иште аялдар эркектерге окшоп түздөн-түз качырбай, пикирин кыйыр түрдө билдирүүгө аракет жасашын, кайын журт өкүлдөрүн атынан чакырбоосун кыргыз аялдарынын менталдуулугуна тиешелүү эвфемизмдер катары саноого болот. Мындай мисалдарды бир нече жолу келтиргенбиз.

Филология илимдеринин кандидаты, доцент Кошуева М.Ж.: Конвергенттик ой жүгүртүү деген эмне? Дивергенттик ой жүгүртүү деген эмне?

Издeнүүчү Сейитбекова С.С.: Америкалык окумуштуу Дж.П. Гилфорд конвергенттик жана дивергенттик ой жүгүртүүгө негизделген когнитивдик моделдерди бөлүп карайт. Конвергенттик ой жүгүртүүдө эки же андан ашык болгон коммуниканттар бирин бири түшүнө алат жана бир жыйынтыкка келишет. Дивергенттик ой жүгүртүүдө болсо, тескерисинче, коммуниканттар бирдей логикалык жыйынтыкка келе алышпайт жана пикир келишпөөчүлүк жагдайы келип чыгат. Конвергенттик жана дивергенттик ой жүгүртүү МАКта чоң кызыгууну жаратат.

Филология илимдеринин кандидаты, доцент Кошуева М.: Иште Маслоунун аты-жөнү, кесиби, адистиги эмнеге толук жазылбаган?

Издeнүүчү Сейитбекова С.С.: Иштин аягында англис тилинде берилген адабияттардын тизмесинен карап көрсөнүз болот.

Филология илимдеринин кандидаты, доцент Кошуева М.: “ЭМКнын башатына кыскача кайрылууда” А. Македонский, Ю. Цезарь, Чыңгыз хан ж.б. тарыхый инсандардын аты аталган. Алардын ЭМК таасирлерине байланыштуу иш аракеттери изилдөөдө чагылдырылганбы?

Издeнүүчү Сейитбекова С.С.: Бизге тарыхтан белгилүү болгондой, улуттар жана эл аралык чыр-чатактарды, пикир келишпөөчүлүктөрдү чечүү үчүн гумандуу да, катаал да жолдор жана ыкмалар сиз атаган белгилүү инсандар тарабынан колдонулган. Ишибизде биз аларды эл аралык коммуникациянын пионерлери катары санайбыз. Бирок алардын биздин багыт боюнча иш аракеттерине кенен токтолгон эмеспиз. Бул маселени келечекте макалаларыбызда тереңирээк карайбыз.

Филология илимдеринин кандидаты, доцент Кабылов Т.Б.: Саламатсыздарбы, издeнүүчүгө менде бир нече суроом бар эле.

1. Азыркы коммуникациялык теориядагы эл аралык маданияттар коммуникациясын изилдөөнүн негизги үч ыкмасын атап бере аласызбы?

2. Эл аралык маданий коммуникациянын теориясында пайда болгон жаңы багыттар кайсылар?

3. Иште изилдөөнүн объекти катары көбүрөөк америкалыктардын коммуникативдик өзгөчөлүктөрүнө кайрыласыз? Эмне үчүн дал ошолорду тандап алдыңыз, англичандарды эмес? Же бизде америкалыктар көппү?

4. 3-бапта психологиялык окшоштук, гендердик окшоштук, деңгээлдик окшоштук дегенде эмнени айта аласыз? Алар канчалык деңгээлде каралды?

Издeнүүчү Сейитбекова С.С.: 1. Азыркы коммуникациялык теорияда МАКты изилдөөгө алуунун 1) коом таануучулук же функционалисттик; 2) интерпретативдик; 3) сынчыл деп аталган үч ыкмасы бар. Бул ыкмалар адам баласынын табиятына, жүрүм-турумуна, акыл-эсине тиешелүү болгон түрдүү фундаменталдык сапаттарга негизделген да, улуттарды жана алардын өз ара байланышын тактоого алууда бири-биринен айырмаланып турат.

2. Ааламдашуу мезгилиндеги коммуникация; интернет, улуттар жана мамлекеттер аралык массалык коммуникация; электрондук китепчелер, каражаттар жана байланыштар; массалык «маалымат согуштары» (он нерсени тескери, терс көрүнүштү оң жакка айландырып жиберүүлөр); диний

кызматкерлер маалымат алуу жана маалымат таратуу максатында (маалымат технологиясы) диний агымдарды жаратуусу ж.б.

3. Америкалыктарды тандаганыбыздын себеби маданий аралык коммуникацияга тиешелүү көп адабияттар америкалык илимпоздор тарабынан жазылган. Алар лингвомаданият таануу жана МАКтын теориясын башка өлкөлөрдүн лингвисттерине караганда көбүрөөк изилдешип, өздөрүнүн эксперименттерине жергиликтүү калкты тартышкан. Англис тилинин британиялык жана америкалык вариантынын болушу дагы биздин мындай кадамга барганыбызга таасирин тийгизген. Жалпысынан эки улуттун өкүлдөрүнүн маданий аралык өзгөчөлүктөрүн тең ата кароого аракет кылганбыз. Иште британиялык окумуштуулардын эмгектери эске алынат.

3. Туура айтасыз, иштин 3-бабында психологиялык окшоштук улуттук мүнөздүн калыптанышынын башаты экендигин сыпаттаган атайын параграфыбыз бар. Ал жерде психологиялык окшоштуктардын чен-өлчөмдөрүн санап берүүгө аракеттерди жасаганбыз. Психологиялык окшоштуктар эл аралык сүйлөшүүлөрдө маанилүү ролду ойнойт. Ал эми Гендердик окшоштуктар жөнүндө сөз кылганда биринчи кезекте эркектер менен аялдардын кептериндеги окшоштугун назарга тутабыз. Кайсыл элдин тилинде болбосун эркек менен аялды, алардын турган-турпатын, келбетин, сулуулугун, сырткы көрүнүшүн, кыялын мактоого же тескерисинче сынга алган сөздөр болот. Алар дагы гендердик окшоштукту мүнөздөйт.

Төрага, филология илимдеринин доктору, профессор Зулпукаров К.: Дагы кимде суроо бар?

Филология илимдеринин кандидаты, доцент Тургунбаева Б.Ж.: 1. Диссертацияда коюлган гипотезанын илимий негиздүүлүгүн кандайча далилдедиңиз? 2. Тандалган изилдөө маселеси илимдин кайсы тармактарындагы боштукту толуктады?

Изденүүчү Сейитбекова С.С.: 1-суроонузга мындайча жооп берейин. Гипотезаны далилдөө үчүн теориялык материалдар, практикалык сунуштар жана статистикалык анализдер колдонулду. Изилдөөдөн алынган материалдар гипотезанын негиздүүлүгүн көрсөтөт. 2-суроонуз боюнча буларды айтып коеюн. Буга чейин кыргыздар менен америкалыктардын лингвомаданий өзгөчөлүктөрүн салыштырган фундаменталдык изилдөөлөр ишке аша элек болчу, биздин изилдөөбүз ошол боштукту толтурууга салым кошот деп ойлойбуз. Эң ириде маданий аралык коммуникациянын теориясындагы, лингвоэтномаданит таануунун, антропологиянын, психолингвистиканын, социолингвистиканын жоболоруна, методдоруна жана принциптерине жаңы идеяларды, көз караштарды киргизет деп эсептейбиз.

Филология илимдеринин кандидаты, доцент Амиралиев С.М.: Сурма эжеке, менде да бир-эки суроом бар эле. Маданияттар аралык адаптация деген эмне?

Изденүүчү Сейитбекова С.С.: Маданияттар аралык адаптация – бул башка маданиятка ылайыкташуу жана анын өзгөчөлүктөрүнө көнүү

процессин билдирет. Бул жаңы чөйрөгө келген адамдар үчүн өзгөчө маанилүү.

Филология илимдеринин кандидаты, доцент Амиралиев С.М.: Маданияттар аралык байланыштагы конфликттерди чечүүнүн эффективдүү жолдору кандай?

Издөнүүчү Сейитбекова С.С.: Диалогго басым жасоо, маданияттардын өзгөчөлүктөрүн сыйлоо жана компромисске баруу натыйжалуу чечүү жолдору болуп саналат.

Филология илимдеринин кандидаты, доцент Амиралиев С.М.: Маданияттар аралык мамилени жакшыртуу үчүн эмне кылуу керек?

Издөнүүчү Сейитбекова С.С.: Башка маданиятты түшүнүү, урматтоо жана ачык-айкын баарлашуу жетиштүү деп ойлоймун.

Төрага, филология илимдеринин доктору, профессор Зулпукаров К.: Башка суроолор жок болсо, илимий кеңешчисине сөз берип туруп, ишке келип түшкөн пикирлерге өтсөк. Диссертация менен көпчүлүгүңүздөр таанышсыздар. Каалоочулар кезек менен чыгып пикирлериңиздерди окуп бериңиздер. Анда сөз профессор Памира Кадырбековнага берилет. Ал Бишкек шаарынан онлайн байланышка чыгып жатат.

Филология илимдеринин доктору, профессор Кадырбекова П.К.: Чоң рахмат, урматтуу Капар Зулпукарович. Урматтуу төрага, кесиптештер, Сурмакан Сейитбековнанын докторлук диссертациясына карата пикиримди билдирип коюуга уруксат этиңиздер.

Мы живем в эпоху глобализации наших политических, научных, экономических и личных контактов «глобально думать и локально действовать». Мир становится уже в результате глобализации. С этой точки зрения очень важно, чтобы люди со всего мира понимали друг друга. Межкультурная коммуникация в этом смысле – путь к новому гуманизму. Это также поведение, этика, которая пытается, выработать научные методы для улучшения взаимопонимания и межкультурного обмена.

Сегодня научные направления «лингвокультурология» и «межкультурная коммуникация» выходят на передний план лингвистических исследований. Межкультурная коммуникация – это коммуникация между представителями различных культур и она осуществляется только тогда, когда все участники диалога культур изучают и уважают нормы поведения друг друга, так как люди всегда живут и сосуществуют с другими культурами.

Следовательно, чтобы понимать чужие культуры, нужны знания о других культурах, поскольку язык рассматривается как важная составляющая часть культуры и средством выражения культуры, частью мировидения его носителя. В языке отражаются общечеловеческие, национально культурные и индивидуальные свойства говорящего.

Язык не только отражает культуру своего народа, его социальное устройство, менталитет, мировоззрение, но и хранит накопленный им социокультурный пласт, который служит важнейшим и эффективнейшим способом формирования языковой и национальной картины мира.

Актуальность настоящего исследования вызвана потребностью выявления особенностей коммуникативного сознания и социально-культурного поведения носителей языка через тип культуры, поскольку культурные факторы оказывают влияние на способ осуществления самой вербальной и невербальной коммуникации, а также различия в способах выражения межкультурной коммуникации являются одним из важнейших условий в изучении процессов межкультурной коммуникации. В диссертации применены современные методы исследования межкультурной коммуникации.

Целью исследования является выявление национально-специфических и универсальных черт этнолингвокультурологических особенностей межкультурной коммуникации, а также речевых действий для осуществления межкультурной коммуникативной компетенции. Категории этнолингвокультурологии формируются на базе осмысления этносоциокультурных особенностей языкового сознания и речевого поведения носителей той или иной лингвокультуры при сопоставлении с другими лингвокультурами.

Диссертантка показала знакомство с исследованиями по межкультурной коммуникации ученых Кыргызстана, России, также западноевропейских и американских лингвистов. Соискатель исследует в сравнительном аспекте этнолингвокультурные особенности русской, американской и кыргызской культур, а также универсальные и специфические характеристики поведения и общения различных народов, культурные различия и ценности, которые лежат в основе коммуникативной деятельности в решении самых разнообразных вопросов.

Проведен сравнительный анализ русской и американской лингвокультур на основе кыргызского менталитета. Особое место занимают национально-языковые особенности русского народа в контексте межкультурной коммуникации, а также истоки формирования американского национального характера, которые берут начало в англосаксонских корнях. Поэтому между британцами и американцами всегда существовали тесные связи и сходства в мировоззрении, в отношении к природе и её явлениям.

Соискатель рассматривает тип языковой личности в межкультурной коммуникации по Ю. Караулову применительно к своему исследованию. Следует, однако, отметить, что основной целью обучения иностранному языку является развитие вторичной языковой личности учащихся и студентов в неразрывной связи с преподаванием культуры страны изучаемого языка, развитие навыков межкультурной коммуникативной компетенции, овладение современными методами коммуникации. Таким образом, для того, чтобы общение протекало на должном уровне, коммуниканты должны, в свою очередь, обладать межкультурной коммуникативной компетенцией, которая охватывает такие понятия, как преодоление этноцентризма, стереотипы, невербальные средства коммуникации, жесты, мимика, т.е. язык телодвижений, одним словом, понимание другой, чужой для нас культуры.

Особый интерес в работе вызывают концепты, не имеющие эквивалентов в других языках, т.н., лакунарные концепты. Они подчёркивают специфику национального менталитета и мировоззрения. На наш взгляд, если опыт, полученный в процессе конкретного общения с представителями другой культуры не осмысливается, негативные представления могут укорениться в подсознании и в будущем оказывать негативное влияние на их деятельность. Различия в культуре не следует преувеличивать, но важным остается фактор их осмысления.

В диссертации также проведены исследования национально-специфических особенностей невербальной коммуникации. Думаю, следовало бы рассмотреть этот вопрос более тщательно, т.к. невербальная коммуникация, как известно, составляет около 80% всей коммуникации.

Кроме того, в диссертации приведены гендерные, возрастные и социальные сходства, т.к., наиболее важным при сопоставительном изучении коммуникативного поведения в условиях глобализации. Поэтому, наиболее важным при сопоставительном изучении коммуникативного поведения в условиях глобализации, является не подчеркивание различий, а выявление сходств, т.е. фокусирование внимания на таких общечеловеческих универсальных чертах поведения, которые свойственны каждой культуре.

Полагаю, что исследование помогает преодолевать разного рода коммуникативные барьеры и недоразумения в межкультурной коммуникации. Межкультурная коммуникация означает также учиться друг у друга, например стратегии и организаторскому таланту швейцарцев, или импровизационному таланту финнов, пунктуальности и основательности немцев, вежливости японцев и корейцев, гостеприимству киргизов, казахов и узбеков.

Следует отметить, что диссертантка работала над указанной темой более более 10 лет и проводила единоличное и самостоятельное исследование.

Конечно, научный стиль работы оставляет желать лучшего. Но это не превалирует над достоинствами проведенного исследования.

Основные положения работы опубликованы в рецензируемых НАКом КР журналах и других изданиях.

На наш взгляд, исследование достигло поставленной цели и отвечает всем предъявляемым требованиям подобного рода работам, поэтому рекомендую данную работу к защите.

Торага, филология илимдеринин доктору, профессор Зулпукаров К.: Рахмат Памира Кадырбековна. Анда сөздү кийинки рецензентке берели.

Филология илимдеринин доктору, профессор Дарбанов Б.Е.: Мен да өз пикиримди билдирип коеюн. Тема туура тандалган жана бүгүнкү күндө актуалдуу. Сейитбекова Сурмакан Сейитбековнанын “Кыргызстандын лингвоэтномаданият мейкиндигиндеги пикир алмашуунун өзгөчөлүктөрү” 10.02.19. – тилдин теориясы адистиги боюнча жазылган доктордук диссертациясына пикирим төмөнкүчө.

Изилдөөнүн актуалдуулугу: 1) Кыргызстандын шартында коом өкүлдөрүнүн эл аралык маалыматтарга, анын теориясынын негизги түшүнүктөрүнө, категорияларына, талаптарына ээ болуу зарылчылыгы; 2) тилдер жана маданияттар аралык мамилеге барууда толеранттуулуктун жана этномаданий этиканын принциптеринин сакталуусуна жетишүү, улуттун тилдик, тарыхый, социалдык, маданий ж.б. баалуулуктарына сый мамиле жасоого көнүктүрүүнүн керектиги; 3) эл аралык мамилелерде инсандын жекече жүрүм-турумун дүйнөлүк маданий байланыштардын талаптарына ыңгайлаштыруунун маанилүүлүгү; 4) коммуникативдүүлүккө кедергесин тийгизген себептерди аныктай билүүнүн жана эл аралык маданий байланыштардын талаптарынын негизинде аларды алдын алуунун жана жоюунун жолдорун өздөштүрүүнүн орчундуулугу; 5) башка улуттун, улуттардын өкүлдөрү менен байланыш-катышка барууда алардын этноменталдык өзгөчөлүктөрүн эске алуу, туура коммуникативдик жана этикеттик нормаларды таба билүү, колдонуу сыяктуу чен-өлчөмдөрдү эсепке алуу зарылчылыгы.

Илимий изилдөөнүн жаңылыгы:

1) пикир алмашуудагы улут аралык окшоштук-айырмачылык көрсөткүчтөрүнүн түрү, чеги, өлчөмдөрү аныкталды; 2) маданият аралык пикир алмашуу шартында улуттук концептосферадагы өзгөрүүлү, трансформациялануу жолдору көрсөтүлдү; 3) орустар менен америкалыктардын лингвомаданиятына кыргыз менталитетинин өнүгүндө сыпаттоо жүргүзүлдү; 4) лингвомаданиятка жана улут аралык пикир алмашууга психологиялык, социологиялык, этикалык-нравалык мүнөздөмө берилди; 5) пикир алмашуудагы тоскоолдуктарды, күтүлбөгөн кырдаалдардын, түшүнбөөчүлүктөрдү, «лакуналарды» болтурбоо жолдору көрсөтүлүп сунушталды; 6) маданият аралык баарлашуудагы вербалдык эмес каражаттардын кызматы жана улуттук бөтөнчөлүктөрү сыпатталды; 7) коммуникативдик стратегиялардын маани-маңызы көрсөтүлүп, сүйлөшүүчүлөрдүн максат-милдеттеринин айкындыгы, буларга жетишүү айла-амалдарынын негиздүүлүгү, натыйжалардын ынандуулугу, зарылдыгы пикир алмашуунун өзөгүн түзөрлүгү тастыкталды.

Издөнүүчүнүн жекече салымы. Изилдөө шартында маданий аралык маалымат алмашуу теориясына тиешелүү адабияттар менен таанышып, аларды багыттар, кичи темалар боюнча бөлүштүрүп, жалпы сереп жүргүзүлгөн. Бул иштин жүрүшүндө Кыргызстандын лингвоэтномаданият мейкиндигине таасирин тийгизген коммуникациялык таасирлердин түрлөрү, салаалары, натыйжалары белгиленген. Темага тиешелүү факты-материалдар жыйналып, иреттелип, сыпатталып талдоого алынган. Илимий кеңешчинин сунушуна жана көрсөтмөсүнө ылайык иштин планы түзүлүп, баяндамалар даярдалып, макалаларды басып чыгаруу аткарылган. Текстти даярдоо диссертант тарабынан жүргүзүлгөн, жалпы редакциялоо кызматы кеңешчиге таандык.

Келечекте ЭМКнын теориясы дагы тереңделип, кеңейтилип изилденет. Анын практикалык кызматы Кыргыз Республикасынын, шериктеш

өлкөлөрдүн мисалында талдоого алынат. Глобалдашуу доорундагы маалыматтардын жалпы адамзаттын ой тутумунда орток көз караштардын, дүйнө таанымдардын, жалпылоочу менталдуулуктун калыптануусуна жол ачуусу да өтө актуалдуу маселе боло алат.

Изилдөө натыйжаларынын практикалык баалуулугу. Иште келтирилген факты-материалдар, талданган принциптер, жоболор, идеялар, окумуштуулардын түрдүү ой-пикирлери, алынган натыйжалар азыр ЖОЖдордун филология факультеттеринде окулуп жаткан «Маданият аралык пикир алмашуунун негиздери» аттуу дисциплинаны окуп өздөштүрүү үчүн керек болот. Ошондой эле алар «Лингвомаданияттаануу», «Социолингвистика», «Лингвоконцептология» сыяктуу илимий тармактар боюнча аткарылчу квалификациялык, магистрдик, кандидаттык диссертацияларды даярдоого колдонулат, чет тилдери боюнча мугалимдердин, эл аралык мамилелер боюнча алектенип жүргөн кызматкерлердин да ишине өбөлгө боло алат.

Иште айрым кемчиликтер дагы кезигет, аларга карата төмөнкүдөй сунуштарды бермекчимин.

1. Теманын аталышын кененирээк, мисалы «Кыргызстандын лингвоэтномаданият мейкиндигиндеги пикир алмашуунун проблемалары» же башка варианттарда алса доктордук диссертацияга туура келмек. Себеби пикир алмашуунун өзгөчүлүктөрү эле эмес, эл аралык маданий коммуникация, маданияттар аралык коммуникациядагы коддордун колдонулушу, маданияттар аралык компетенция, эл аралык коммуникациядагы түшүнүү, тилдик инсан маданияттар аралык коммуникацияда, тилдик инсандын концептосферасы, чындыкты өздөштүрүүдөгү тилдин кызматы, улуттар аралык окшоштуктун негизги белгилери, ЭМКдагы социалдык окшоштуктар, виртуалдык дүйнөдөгү тилдик инсан, коммуникативдик стратегиялар жана этикеттик нормалар ж.б. проблемалар изилдөөдө кеңири каралмак.

2. “Түшүнүү эл аралык коммуникациянын максаты катары” параграфында түшүнүү процессинин негизги механизмдери толукталып белгиленсе диссертациянын баалуулугу көтөрүлмөк. Себеби түшүнүү негизинен угуу жана көрүү органдарынан алынган маалыматтарга, эс тутумга жана тажрыйбага негизделет. Түшүнүүдө баарлашууга катышуучунун (адресаттын) социалдык, этникалык, диний таандыктыгы, анын менталдык жана лингвистикалык билими, көндүмдөрү жана жөндөмдөрү маанилүү. Түшүнүүдө жөнөтүүчү менен алуучунун психикалык жана лингвистикалык айырмачылыктары реципиенттин аң-сезиминдеги лакуналардын ар кандай түрлөрүн (концептуалдык-семантикалык, маалыматтык, ассоциативдик, баалоочу-эмотивдик ж.б.) пайда кылат. Толук өз ара түшүнүү жана маалыматты толук кабыл алуу психикалык-когнитивдик тезаурустун идентификациясы, маданий жана билим деңгээли, социалдык абалы, тил тажрыйбасы, билими, көндүмдөрү жана жөндөмдөрү менен мүмкүн болот. Маалыматты түшүнүү реципиент-алуучунун билимине жана тажрыйбасына жараша болот.

3. Колдонулган адабияттар толуктоого муктаж. Мисалы, түшүнүү боюнча: Фридрих Шлейермахер. Герменевтика (герменевтический круг). СПб. 2004. Брудный А. А. Наука понимать. – Бишкек, 1996 ж.б.

4. Пикир алмашуу, түшүнүү процессинде угуунун, окуунун психофизиологиялык (көз кыймылы, ички сүйлөө, болжолдоо, сүйлөө кыймылдары, эс тутум, кабыл алуу, салыштыруу-таануу ж.б.), психоллингвистикалык (идентификация, анализ, угуунун техникасы ж.б.), когнитивдик (маалыматты иштетүүнүн моделдери, менталдык моделдер, теориянын схемасы, “грамматика рассказа” ж.б.) механизмдерин эске алуу керек.

Аталган мүчүлүштүктөр иштин жалпы мазмунуна доо кетире албайт. Анын натыйжаларын эске алып, Сейитбекова Сурмакан Сейитбековнанын “Кыргызстандын лингвоэтномаданият мейкиндигиндеги пикир алмашуунун өзгөчөлүктөрү” 10.02.19 – тектештирме-тарыхый, типологиялык жана салыштырма тил илими адистиги боюнча жазылган доктордук диссертациясын коргоого сунуштаймын.

Филология илимдеринин доктору, професстор Атакулова М.А.: Диссертация написана на актуальную тему: в условиях глобализации, активного развития технологий и усиления миграционных процессов, межкультурная коммуникация влияет на самые разные аспекты взаимодействия людей. Понимание различий и сходств в культурных кодах, языках и менталитетах помогает улучшить качество этого взаимодействия. В условиях политических и экономических союзов понимание межкультурных различий становится залогом успешных международных переговоров и дипломатии. Изучение межкультурной коммуникации помогает находить эффективные решения преодоления межличностных проблем, возникающих из-за различий в языке, культуре или религии.

Рассматриваемая работа состоит из введения, трех глав, заключения и списка библиографии, состоящего из 170 наименований. Объем диссертации - 321 стр.

Автор ставит своей целью разработку теоретико-практических компетенций, которые будут содействовать выработке навыков успешной межкультурной коммуникации у граждан нашей страны. Диссертант ставит перед собой целый ряд задач, которые пытается реализовать в своей работе: прививать молодежи толерантность; вырабатывать навыки межкультурного общения; исследовать проблемы интерференции, лакун в данном общении; препятствовать процессу сенсбилизации в обществе; использовать универсальные черты английской, русской и кыргызской культуры для их сближения и взаимопонимания и т.д.

Новизна данной работы заключается в том, что автор подробно описал особенности национальной концептосферы исследуемых народов, их трансформацию и изменения. Исследовал кыргызский менталитет на основе русского и американского. Выявил причины, которые могут помешать успешной коммуникации людей, и предложил пути разрешения этих

проблем, а также описал возможности невербальной коммуникации в процессе общения.

В первой главе «Обзор идей и положений теории межкультурной коммуникации» автор рассматривает становление межкультурной коммуникации как науки; культурные коды народов; компетенции, необходимые для МК. Прежде считалось, что для общения необходимо знать только язык того народа, с которым мы намереваемся коммуницировать. На деле же оказалось, что помимо языка необходимо понимать и уважать культуру других людей, их стереотипы и предрассудки. И это на самом деле сложнее, чем выучить иностранный язык.

Во второй главе «Основные материалы и методы исследования теории межкультурной коммуникации» диссертант рассмотрел взаимосвязь коммуникации, культуры и языка. Проанализировал, как влияет на кыргызский менталитет русская и американская лингвокультуры. Человек рассматривается как носитель национальной лингвокультуры, так как в любом общении он опирается на ценности культуры и языка своего народа. Но на эффективность МК напрямую влияют интеллектуальный уровень человека, его образование, культура, знание языка и многое другое. Автор представляет образ языковой личности в МК как проницательного наблюдателя, психолога и критика. Человек не просто общается с представителями другой культуры, но про себя всему дает свою оценку, выявляет интересные особенности этноса, его плюсы и минусы. Это способствует успешной коммуникации между людьми разных народностей и национальностей.

В третьей главе «Результаты исследования особенностей МК» выявляются общие и специфические черты исследуемых народов. Описываются физиологические, психологические аспекты, объединяющие всех людей. Указываются причины появления тех или иных особенностей определенного этноса, обращается внимание на возрастные, расовые, гендерные, социальные различия, влияющие на коммуникацию. Наблюдается и описывается трансформация языковой личности в процессе МК. Приводятся эффективные пути для преодоления коммуникативных неудач. Указывается на некоторую общность коммуникативных стратегий и этикетных норм, имеющихся у каждого народа.

Исследуемую диссертантом тему невозможно назвать новой, но автор выражает свою точку зрения на проблему МК и предлагает свои пути их решения.

Результаты исследования могут стать основой для дальнейшего развития теории межкультурной коммуникации. Практический материал может послужить для создания учебных пособий по межкультурной коммуникации, лингвокультуре. Методы, используемые в работе, также могут найти применение в когнитивной лингвистике, этнолингвистике, теории межкультурной коммуникации.

Диссертацию Сейитбековой С.С. можно считать завершенной с учетом внесения в нее поправок по сделанным замечаниям. Изложение материала

свидетельствует о хорошей теоретической подготовке соискателя, о его владении современными лингвистическими методами, способности самостоятельно и на высоком уровне вести научно-исследовательскую работу.

Основные положения, вынесенные на защиту, сформулированы в соответствии с содержанием работы, большей частью подтверждены практическим материалом и результатами анализа. По своей структуре диссертация Сейитбековой С.С. может быть расценена как целостное научное исследование, имеющее законченную композицию. Отдельные моменты, отмеченные в отзыве, могут дать соискателю плод для дальнейшего исследования проблематики.

Вопросы и замечания:

Оценивая диссертационную работу Сейитбековой С.С. в целом, положительно, считаю необходимым указать на имеющиеся в ней отдельные недостатки и задать некоторые вопросы:

1. В основных положениях указано, что вы исследуете влияние информации на английском и русском языке на кыргызскую концептосферу, на развитие кыргызского менталитета. Это влияние положительное или отрицательное?

2. На стр. 8 автор пишет, что кыргызский менталитет нуждается в обновлении и трансформации. Какие обновления необходимы и почему?

3. В чем проявляется процесс сенсibilизации в кыргызском обществе? Русском? Американском?

4. На стр. 9 встречается выражение этикалык-навалык касиеттери. Что это за понятие такое?

5. Как влияют возрастные и гендерные показатели на межкультурное общение?

6. В работе имеется ряд стилистических и грамматических ошибок, которые необходимо исправить.

7. Смущает слишком большой объем работы, который можно было бы сократить. Вышесказанные замечания отнюдь не снижают общей оценки проведенного исследования и имеют рекомендательный характер.

Таким образом, диссертация Сейитбековой Сурмы Сейитбековны «Особенности коммуникации в кыргызской лингвокультуре» на соискание ученой степени доктора филологических наук является научно-квалификационной работой, в которой содержится решение важной задачи, касающейся разрешения некоторых проблем в области межкультурной коммуникации, и соответствует действующему «Положению о порядке присуждения ученых степеней» НАК КР.

Филология илимдеринин кандидаты, доцент Кулубекова А.О.: С. Сейитбекованын диссертациясын мен дагы окуп чыктым. Анда уруксат этсениздер өз пикиримди билдирип коеюн.

Изилдөөнүн актуалдуулугу. Коммуникация байланыш-мамиле, карым-катыш, алака, өз ара түшүнүшүү деген маанини берет, б.а. бул эки жана андан көп адамдын ортосунда маалымат алмашуу процесси болуп

эсептелет. Философия, социология, психология, педагогика илимдеринде бул түшүнүк алда качан такталган түшүнүктөрдүн бири. 21-кылымда башка илимдер менен жарыша тил илими да өнүгүп-өсүп, көптөгөн кайчылаш илимдердин пайда болуусуна өбөлгө түзүлүүдө, мисалы нейролингвистика, этнолингвистика, маданият аралык коммуникация, компьютердик лингвистика ж.б. Маданияттар аралык коммуникация ушулардын кат башында турган пикир алышуу процесси болуп калды.

Улам мезгил өткөн сайын эл аралык маданий коммуникациянын теориясына болгон кызыгуу күчөгөндөн күчөп жаткан учур. Бийлик өкүлдөр жана саясатчылар башка элдерге жана улуттарга таасирин күчөтүү үчүн алардын улуттук өзгөчөлүктөрүн мыкты өздөштүрүүнүн зарылдыгын мыкты түшүнө башташты. Улуттар, расалар, ал тургай, мамлекеттер ортосундагы эл аралык мамилелерди изилдөөгө алган атайын институттар иштөөдө, мына ушулардын арасында кыргыз улутунун өкүлдөрү да бар. Изилдөөдө докторант тарабынан тандап алган проблема Кыргызстандын шартында коом өкүлдөрүнүн эл аралык маалыматтарга, анын теориясынын негизги түшүнүктөрүнө, категорияларына, талаптарына ээ болуу зарылчылыгы, тилдер жана маданияттар аралык мамилеге барууда этномаданий этиканын принциптеринин сакталуусуна жетишүү, улуттун тилдик, тарыхый, социалдык, маданий ж.б. баалуулуктарына сый мамиле жасоого көнүктүрүүнүн керектиги; эл аралык мамилелерде инсандын жекече жүрүм-турумун дүйнөлүк маданий байланыштардын талаптарына ыңгайлаштыруунун маанилүүлүгү, коммуникативдүүлүккө кедергесин тийгизген себептерди аныктай билүүнүн жана эл аралык маданий байланыштардын талаптарынын негизинде аларды алдын алуунун жана жоюунун жолдорун өздөштүрүүнүн орчундуулугу каралып жаткан актуалдуу көйгөйлөрдүн бири – тилдик карым-катыштын системалуу бир көрүнүшү болгон Кыргызстандын этнолингвомаданият мейкиндигиндеги коммуникацияны кароо маселелери бул изилдөөнүн өзгөчө актуалдуулукка ээ экендигин айгинелеп турат. Иштин актуалдуулугу, максаты, милдеттери жана илимий жаңылыгы бири-бирине шайкеш келип, бири-бирин толуктап турат. Бул маселе чындыгында диссертациянын автору тарабынан туура аныкталган.

Демек, С.С. Сейитбекованын диссертациялык изилдөөсү актуалдуу, автор тарабынан жасалган корутундулар кыргыз тил илиминдеги салыштырма адистигиндеги кээ бир орун алган боштукту толтурат жана андан ары изилдөөнүн перспективаларын белгилөөгө мүмкүндүк берет.

С.С. Сейитбекова изилдөөнүн негизги максаты катары – жарандык аң-сезимде маданият аралык заманбап пикир алмашууну камсыз кыла турган теориялык-практикалык компетенцияларды калыптандырып, өркүндөтө ала турган илимий-нормативдик маалыматтарды талдап баяндап берүү болуп саналат.

Изилдөөдө 13 пункттан турган милдеттер коюлган, 7 пункттан турган жоболор иштелип чыккан, коюлган милдеттерди аткарууга болгон аракеттер эске аларлык.

Бул диссертациялык иш кыргыз салыштырма тил илиминде орун алган көйгөйлөрдүн бири болгон лингвоэтномаданият мейкиндигиндеги пикир алышуу өзгөчөлүктөрүн теориялык жактан салыштырып изилдөөгө шартталган, анткени ушул кезге чейин бул тема жана аны тилдер аралык салыштырып сыпаттоону комплекстүү иликтөөгө арналган атайын изилдөөлөрдүн жоктугу менен түшүндүрүлөт. Изилдөөнүн натыйжалары тил менен маданият, ой жүгүртүү, улуттар аралык пикир алышуу аркылуу дүйнө көрүмдүн карым-катышы сыяктуу теориялык маселелерди, о.э. сүйлөшүүнүн ар кандай жагдайларда колдонуудагы жана таанып-билүү процессиндеги тилдин ролу экендиги эсептелет.

2. Диссертацияларга коюлган талаптардын алкагындагы илимий натыйжалар. Сейитбекова Сурмакандын диссертациялык изилдөөсү КРдеги ЖАКтын талаптарына жана 10.02.19. – тилдин теориясы адистигинине ылайык жүргүзүлгөн.

Иш кириш сөздөн, үч баптан, корутундудан колдонулган адабияттардын тизмесинен турат жана 305 бетти түзөт.

1-бап “Маданий аралык маалыматтар теориясы боюнча идеяларга жана жоболорго сереп”, 2-бап “Маданий аралык маалыматтар теориясын изилдөөнүн методологиялык негиздери, материалдары жана методдору”, 3-бап “Маданият аралык маалыматтарды сыпаттоонун жүрүшүндө алынган натыйжалар”. Диссертациянын аягында бүткүл иш боюнча жалпы корутунду берилет жана колдонулган булактардын тизмеси келтирилет.

Изилдөөнүн жүрүшүндө алынган натыйжалар теориялык жана практикалык мааниге ээ жана лингвоэтномаданият таануу, этнолингвистика, когнитивдик тил илими, маданият аралык коммуникация үчүн чоң мааниге ээ.

3. Диссертацияда формулировкаланган ар бир тыянактардын жана корутундунун, изилдөө методдорунун натыйжаларынын негиздүүлүгүнүн жана ишенимдүүлүгүнүн даражасы. С.С. Сейитбекованын диссертациялык иши лингвомаданият таануу, когнитивдик тил илими, этнолингвистика, компаративистика, салыштырма социоллингвистика, контрастивдик лингвистика, ареалдык (мейкиндик) лингвистика, лингвопаремиология илимдери боюнча кызыктуу бир катар илимий натыйжаларды камтыгандыгы менен ата мекендик жана жакынкы чет элдик окумуштуулардын көңүлүн бурат, айрыкча кыргыз тили илими үчүн керектүү материал боло алат.

Диссертациялык изилдөөдөгү илимий натыйжалардын, тыянактардын жана корутундулардын негиздүүлүгүнүн жана ишенимдүүлүгүнүн даражасы жетиштүү негиздүү, **биринчи натыйжа** бул заманбап лингвистикадагы коммуникация теориясын иштеп чыгууга катышкан алдыңкы окумуштуулардын эмгектеринен жана илимий изилдөө боюнча көп жылдык тажрыйбага ээ болгон тилчилердин изилдөөлөрүнүн натыйжаларын пайдаланууну шарттайт жана темага шайкеш келет.

Экинчи натыйжа. Экинчи натыйжаны ишенимдүү деп айтууга болот,

анткени ал коммуникациянын теориясынын жана методикасынын принциптерине таянуу менен ырасталган. Диссертациянын авторунун методологиялык жактан негизделген жоболору коюлган илимий милдеттердин негиздүүлүгүн аныктайт. Эмгекте изилдөөнүн практикалык бөлүгүндө эмпирикалык методдордун натыйжалуу (фактылык материалдарды жыйноо, байкоо, иреттөө, системага салуу, топтоштуруу, чечмелөө; жалпы теориялык методдор: анализ, синтез, индукция, дедукция, сыпаттоо, салыштыруу, аналогия, моделдештирүү, жалпылоо ж.б.) аткарылгандыгы менен түшүндүрүлөт.

Үчүнчү натыйжа жаңы. Лингвомаданиятка жана улут аралык пикир алмашууга психологиялык, социологиялык, этикалык-нравалык берилген мүнөздөмө, улуттук концептосферадагы өзгөрүлүү, трансформациялануу жолдоруна кыргыз менталитетинин өнүгүндө башка улуттардын лингвомаданиятына сыпаттоо жүргүзүлгөндүгү менен шартталат. Бул натыйжа ишенимдүү анткени ал ынанымдуу мисалдар менен коштолгон.

Төртүнчү натыйжа таптакыр жаңы, анткени ал автордун изилдөөгө болгон оригиналдуу мамилесине, компетенттүүлүгүнө негизделген, бул илимий-методологиялык ыкмалардын жаңылыгын жана изилдөөчүнүн өз алдынчалыгын көрсөтөт, алар төмөндөгү натыйжалардан көрүнөт; пикир алмашуудагы улут аралык окшоштук-айырмачылык көрсөткүчтөрүнүн түрү, чеги, өлчөмдөрүнүн аныкталышы; андагы тоскоолдуктарды, күтүлбөгөн кырдаалдарды, түшүнбөөчүлүктөрдү, «лакуналарды» болтурбоо жолдорунун көрсөтүлүшү; коммуникациядагы вербалдык жана вербалдык эмес каражаттардын кызматы жана улуттук бөтөнчөлүктөрү сыпатталышы эсептелет.

Автор тарабынан сунушталган методологиянын мүмкүнчүлүктөрү жана дидактикалык потенциалы теориялык жактан негизделген. Иштелип чыккан милдеттер жана жоболор талданып, синтезделип, апробацияланып бүткөн.

5. Теориялык же прикладдык маселенин актуалдуу проблемасын чечүүгө алынган натыйжалардын ички биримдигин жана багытын баалоо.

С.С. Сейитбекованын диссертациялык изилдөөлөрүнүн теориялык принциптери жана илимий натыйжалары ички биримдик жана бири-бирин толуктоо менен мүнөздөлөт. Ички биримдикти камсыз кылуучу маанилүү фактор болуп “маданияттар аралык коммуникациянын көп катмарлуу, ал диахрондук жана синхрондук, түшүнүктүк жана образдык, тектештик жана салыштырмалуулук, системалуулук, жекелик жана жамааттык, жалпы жана жекелик, агенттүүлүк жана гендердик, курактык жана расалык, ж.б. түркүн салыштырмалуулук белгилерди камтыгандыгы менен бааланат, бирдиктүү логика, бирдиктүү идея алынган натыйжалардын ички биримдигин камсыздайт.

Диссертациялык иштин илимий жаңылыгы ишенимдүү. Илимий жоболорду жана тыянактарды негиздөө деңгээли жакшы жана иштин практикалык мааниси да чоң мааниге ээ. Диссертациялык иштин ар бир

бөлүмү боюнча чыгарылган тыянактар кийинки бөлүмдөрдүн ар биринде бышыкталат жана иштелип чыгат. Жалпы корутундулар жана практикалык сунуштар да салмактуу.

Изилдөөнүн структурасы логикалуу. Алынган материалдар жана мисалдар теманы ачып берет. Сейитбекова Сурмакан Сейитбекованын диссертациясын түзүмү боюнча толук илимий изилдөө катары баалоого болот, логикалык жактан толук жана ырааттуу композицияга ээ.

Автор каралып жаткан маселени изилдөөгө чыгармачылык менен мамиле кылган, изилденген тил материалында илимий билимдин өнүгүүсүнүн азыркы деңгээлинин жетишкендиктерин колдоно билүү жөндөмүн көрсөтө алган. Мына ушулардын бардыгы авторго бир катар кызыктуу тыянактарга келүүгө мүмкүндүк берген. Ошону менен бирге жалпысынан бул ишке позитивдүү баа берип, диссертациянын мазмуну жана шөкөттөлүшүндөгү төмөнкү кемчиликтерди да белгилеп кетүү зарыл деп эсептеймин:

1. Биринчи кезекте иштин темасына көңүлдү бурам, ал «Кыргызстандын лингвоэтномаданият мейкиндигиндеги пикир алмашуунун өзгөчөлүктөрү» деп аталат, бирок, мында пикир алмашуу сөз айкашы темада гана берилип, иштин бүткүл мазмунунда *коммуникация* сөзү менен гана берилет, менимче, бул экөөнү синоним катары колдонсо жакшы болот беле, же иштин мазмунуна ылайык «Кыргызстандын лингвоэтномаданият мейкиндигиндеги коммуникациянын өзгөчөлүктөрү» деп койсо, тема өзүн иштин мазмунунан көрө алмак.

2. Мага берилген иште шифр 10.02.19 – тил илими болуп турат, тема да буга ылайык келет, бирок иштин мазмуну толук түрдө салыштырма жана тектештирме тил илимине, б.а., 10.02.20 шифрине ылайык, менимче автор буга көңүл бурбай калган.

3. Дагы бир эске ала турган маселе, тема Кыргызстандын лингвоэтномаданият коммуникациясынын өзгөчөлүгү болгондуктан, коммуникация, анын келип чыгышы, түрлөрү, Кыргызстандагы иштөө орду жөнүндө бир параграфты атайын арнап, ачыктап койсо иш өзүнүн актуалдуулугун дагы бир жолу бышыктап коймок, анткени темадагы негизги проблемага өзгөчө басым жасалбай калгандай сезилет.

4. Иштеги келтирилген мисалдарга жана кээ бир фактыларга келсек: англис тили мыйзамдуу түрдө 2023-жылдын статистикасы боюнча 67 өлкөдө официалдуу тил катары, анын ичинде Англия жана АКШ да бар, 27 өлкөдө суверендүү эмес тил катары кабыл алынган деген так маалымат бар, аларды божомолдобостон, так берип койсо жакшы мисал болмок. Көпчүлүк мисалдар, макал-лакаптар кайдан алынганы белгиленген эмес. Изилдөө көбүрөөк жалпыланып, жалпак тил менен жазылып калгандай туюлат.

5. Автор бир нече ык-методдорго кайрылып, алардын жардамында изилдөө жүргүзгөн, о.э., 79-бетте *саноо, сурамжылоо, эксперимент өткөрүү, улуттар менен талкуулоо, моделдештирүү* деген методдор колдонулгандыгы белгиленген, бирок булардын бирин да көрө албадым, эгер бар болсо кошуп коюу зарыл.

6. Колдонулган адабияттарда да кээ бир мүчүлүштөр бар, мисалы чет тилиндеги адабияттарды тартипке салуу бир аз бөтөнчө, эрежесине кароо керек, кээ бир адабияттар кайталанып калган, көңүл бурууну талап кылат.

7. Иште англисче мисалдарда орфографиялык каталар бар, мисалы 3.7.1 параграфта *artifikiyal, manyfaktured, deirigs* ж.б.у.с. сөздөр кездешет, басмада кетүүсү да мүмкүн, дагы бир жолу карап коюуну талап кылат.

8. Диссертациянын автору эмгекте жолуккан каталарга жана техникалык кемчиликтерге өзгөчө көңүл бурууга тийиш.

Кандайдыр бир олуттуу эмгекти окуганда сөзсүз боло турган эскертүүлөр биз маселени түшүнгөнбүздү чагылдырып, илимий талкуулоо иретинде айтылат. Демек, саналып өткөн сын-пикирлер жүргүзүлүп жаткан изилдөөнүн жалпы концепциясына, иштин мазмунуна жана жаңылыгына таасир этпейт.

6. Диссертациянын окумуштуулук даражаларды ыйгаруу талаптарына шайкештиги. Жыйынтыктап айтканда, бул илимий эмгек автордун теориялык маалыматтарды жана изилдөөнүн натыйжаларын илимий негизде бере алгандыгын күбөлөндүрөт, муну кесиптик жана илимий-изилдөө компетенциясынын калыптанышынын белгилүү бир даражасы катары кароого болот. Иштин жалпы түзүлүшү логикалуу, жазылышы сабаттуу, анын теориялык жана практикалык баалуулукка ээ болгон, бүткөн илимий иш экендигинде күмөн жок, иштеги белгиленген максат-милдеттер, жыйынтыктар тилчи окумуштуулардын илимий эмгектерине таянуу менен ынанымдуу аткарылган деп белгилөөгө болот.

Жалпысынан С.С. Сейитбекованын талкууга коюлган 10.02.19. – тилдин теориясы адистиги боюнча филология илимдеринин доктору илимий даражасын изденип алуу үчүн жазылган “Кыргызстандын лингвоэтномаданият мейкиндигиндеги пикир алмашуунун өзгөчөлүктөрү” аттуу диссертациясы жекече аткарылган илимий эмгек, ал илимий-квалификациялык эмгектерге коюлган талаптарга жооп берет, лингвистика жана лингвомаданият илиминин өнүгүшүнө салым кошо алат, ошондуктан анын автору филология илимдеринин доктору илимий даражасын алууга татыктуу.

Көңүл бурганыңыздар үчүн рахмат!

Төрага, филология илимдеринин доктору, профессор Зулпукаров К.: Изденүүчүгө айтылган сын пикирлерге жооп берүү үчүн жыйынтыктоочу сөз берилет.

Изденүүчү Сейитбекова С.С.: Урматтуу төрага, бүгүнкү биздин талкууга катышып жаткан жыйындын урматтуу катышуучулары, убактыңыздарды бөлүп, менин диссертациялык ишимдин талкуусуна катышканыңыздарга жана жакшы каалоо-сунуштарды, пикириниздерди айтып, илимий багыт берип колдогонуңузда терең ыраазычылык билдиремин. Өзгөчө ыраазычылыгымды К. Зулпукаровго, илимий жетекчим Памира Кадырбековнага жана менин ишime пикир айткан кесиптештериме билдиргим келет. Жыйындын төрагасы профессор К. Зулпукаров, кафедра

мүчөлөрүнө жана мага ар тараптан колдоо көрсөткөн кесиптештериме чон ыракмат айтамын.

Эми жогоруда айтылган сын-пикирлерге, суроолорго жооп берүүгө уруксат бериңиздер. Изилдөөнүн көлөмүн тактоо, кайталоолорду кыскартуу, айрым параграфтарды кошуу зарыл деген ой айтылды. Бул проблеманы илимий кеңешчим менен биргеликте кайрадан карап чыгабыз. Ишти кылдаттык менен карап чыгып, техникалык каталарды оңдойбуз.

Төрага, филология илимдеринин доктору, профессор К. Зулпукаров: Урматтуу кесиптештер, изденүүчү жогоруда сиздер айткан сунуш-пикирлерди эске алат деп ишенебиз. Талкуунун жүрүшүндө С.С. Сейитбекованын докторлук диссертациясы Кыргыз Республикасынын Улуттук аттестациялык комиссиясы тарабынан коюлган талаптарга толук жооп берет жана коргоого сунуш кылынсын деген бир эле сунуш айтылды. Ушул сунушту колго салам.

Колго салып коелу: «Макул» – 19, «Каршы» – жок.

Анда кафедранын кеңейтилген отурумунун токтомун кабыл алууга өтсөк.

Ош мамлекеттик университетинин филология жана маданият аралык коммуникациялар институтунун орус жана салыштырма тил таануу кафедрасынын кеңейтилген отуруму ТОКТОМ кылат:

1. Сейитбекова Сурмакан Сейитбековнанын «Кыргызстандын лингвоэтномаданият мейкиндигиндеги пикир алмашуунун өзгөчөлүктөрү» деген темадагы изилдөөсү Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу УАКтын докторлук диссертацияга коюлган талаптарына толук жооп берген жана аткарылып бүткөн иш деп эсептелсин.

2. Сейитбекова Сурмакан Сейитбековнанын «Кыргызстандын лингвоэтномаданият мейкиндигиндеги пикир алмашуунун өзгөчөлүктөрү» деген темадагы 10.02.19. – тилдин теориясы адистиги боюнча филология илимдеринин доктору окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациясы талкууда айтылган сунуштарды эске алуу менен коргоого сунушталсын.

**Отурумдун төрагасы, филология
илимдеринин доктору**

 К.Зулпукаров

**Отурумдун катчысы, филология
илимдеринин кандидаты, доцент**

 С.М.Амиралиев

Ф.и.д., проф. К. Зулпукаровдун жана ф.и.к., доц. С.М. Амиралиевдин кол тамгаларын тастыктаймын.

Кадрлар бөлүмүнүн башчысы

 Г.Т. Турдубаева

